

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMA 2021–2024

Limingan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on osa kunnan elinkaaren mukaista hyvinvointisuunnitelmaa. Kunnan hyvinvointisuunnitelma jakautuu lasten ja nuorten, työikäisten ja ikäihmisten hyvinvointisuunnitelmiin. Suunnitelmat liittyvät kunnan strategiaan asiakirjoihin, kuten kuntastrategia, hyvinvointikertomus ja talousarvio.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma kattaa alle 29-vuotiaiden ikäryhmän, ja se niveltyy lasten ja nuorten kasvua ja oppimista linjaaviin asiakirjoihin, kuten varhaiskasvatussuunnitelma, esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmat sekä lukion opetussuunnitelma. Suunnitelmiin sisältyvät myös yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat. Suunnitelman työstössä on otettu huomioon kansallinen lapsistrategia [Lapsen aika](#).

Lähtökohtana Limingan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamisessa on Lapsiystävällinen kunta -toimintamalli (LYK). Tällä korostetaan LYK-toiminnan kokonaisvaltaisuutta ja LYK-toimintasuunnitelman asemaa lasten ja nuorten osallisuutta ja hyvinvointia ohjaavana asiakirjana kunnassa. Näin vältetään sisällöltään päällekkäisten suunnitelmien laadintaa. Sama koskee suunnitelman sisältöä ja mittareita suhteessa hyvinvointikertomukseen.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan¹ on kirjattu [lastensuojelulain 12 §](#) edellyttämät tiedot, tehtävät ja yhteistyö lasten ja nuorten hyvinvointityössä. Suunnitelma sisältää tavoitteet ja toimenpiteet, joilla lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään Limingassa lähivuosina.

Lapsen ja nuoren käyttäytymisen muutos ei tapahdu muuttamalla lasta ja nuorta, vaan muuttamalla aikuisen toimintaa tai ympäristöä tukemaan paremmin lapsen ja nuoren oppimisen, olemisen ja sosiaalisen tuen tarpeita.

---

¹ Limingan kunnanvaltuusto hyväksyi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman xx.xx.2022

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTISUUNNITELMAN TAUSTAA

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinnan perusteena on lastensuojelulaki 12 §. Sen mukaan kunnan on laadittava lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi ja lastensuojelun järjestämiseksi ja kehittämiseksi kunnan toimintaa koskeva suunnitelma, joka hyväksytään kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa.

Lapsi- ja perhemyönteisen, lapsia kunnioittavan Suomen rakentamiseksi on laadittu Marinin hallituskaudella kansallinen lapsistrategia, jonka linjauksia on viestitty kansallisen lapsistrategian toimintasuunnitelmassa.² YK:n lapsen oikeuksien komitea on muun muassa linjannut, että sopimusvaltioiden tulisi ottaa kaikki lasten oikeudet huomioon talousarvioprosessien kaikissa vaiheissa kansallisella ja paikallisella tasolla lapsibudjetoinnin vahvistamiseksi.

Lapsibudjetointityön vahvistamiseksi kuntien tulee tehostaa tiedolla johtamista. Vuonna 2022 on toteutettu selvityshanke³ kuntien ja hyvinvointialueiden toteumatietojen seurannan ja raportoinnin kehittämiseksi ja lapsibudjetoinnin vahvistamiseksi, mikä on myös Limingan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan nivoutuva kokonaisvaltainen tavoite. Selvityshenkilöt ovat ehdottaneet yhteisiä indikaattoreita lapsibudjetoinnin ja lapsivaikutusten arviointiin (Ks. luku Indikaattoreista).

Tiedot lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta

Limingan väestöstä 0–18-vuotiaiden osuus on 40,9 %. Vastaavasti lapsiperheiden osuus kaikista perheistä on 62,9 %. Vastaava luku vuonna 2020 koko maassa oli 38,5 %. Lasten ja nuorten suuri osuus väestöstä on rikkaus, mutta myös haaste hyvinvoinnin näkökulmasta. Lasten ja nuorten peruspalveluiden käyttäjiä on runsaasti. Lapsirikkaassa kunnassa lasten ja nuorten palveluiden merkitys korostuu.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tilaa ja muutosta tarkastellaan vuosille 2017–2020 laaditun hyvinvointikertomuksen ja vuoden 2021 THL:n Kouluterveyskyselyn tiedoilla. Hyvinvointikertomuksesta on poimittu lasten ja nuorten hyvinvointia kuvaavia mittareita, joissa Limingassa on parannettavaa. Ennakoiva päihdetyö nivoutuu hyvinvointisuunnitelmaan osana hyvinvointipolkua.

Alle kouluikäiset

Vuosille 2017–20 laaditussa sähköisessä hyvinvointikertomuksessa lasten ja nuorten hyvinvoinnin indikaattoreiksi ovat valikoituneet pääasiassa kansallisesta kouluterveyskyselystä saatavat tiedot.

---

² Kuntien ja hyvinvointialueiden lapsibudjetointi ja toteumatietojen seuranta sekä raportointi. Policy Brief. VM 2022:55.

³ Selvityshenkilöinä toimivat kehityspäällikkö Juha Aho ja sivistys- ja kulttuurijohtaja Mika Penttilä Oulun kaupungilta.

Pienten lasten osalta indikaattorina on ollut varhaiskasvatustalouden piirissä olevien 3–5-vuotiaiden osuus, joka oli 88 % vuonna 2020. Varhaiskasvatuksen lakimuutosten seurauksena Limingassa 91 % 3–5-vuotiaista on varhaiskasvatustalouden piirissä.

Alle 18-vuotiaat

Hyvinvointikertomuksessa peruskouluikäisten hyvinvointia rapauttavat yksinäisyys ja koulukiusaaminen. Vuonna 2020 8.–9. luokkalaisista lähes joka kymmenes oli ilman läheistä ystävää. Koronan aikana tilanne on huonontunut. Vuoden 2021 Kouluterveyskyselyn mukaan yli 11,1 % 8.–9.-luokkalaisista on ilman läheistä ystävää. Vuonna 2020 5,2 % 8.–9.-luokkalaisista koki olevansa koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Koulukiusaaminen on pysynyt lähes samoissa lukemissa.

Peruskoulun yläluokan oppilaista 14,0 % koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi vuonna 2020. Tilanne on heikentynyt koronan jälkimainingeissa Peruskoululaisista 25,4 % ja ammattikoululaisista 32,1 % kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi uusimman Kouluterveyskyselyn mukaan. Mittari ilmaisee vastaajan omaa kokemusta yleisestä fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta terveydentilastaan.

Terveydenedistämisen aktiivisuus perusopetuksessa on ollut pitkään alle koko maan keskiarvon. Koronan seurauksena arvo on edelleen laskenut, kuten koko maassa. TEA-viisarin arvo terveyden edistämisen osalta perusopetuksessa oli v. 2020 63 pistettä ja vuonna 2021 62 pistettä.

Nuoret aikuiset

Nuorten aikuisten osalta lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa keskitytään työpajanuoriin ja etsivän nuorisotyön asiakkaisiin. Nämä nuoret eivät vielä ole löytäneet koulutus- ja työurapolkua. Vastaavan ikäiset nuoret aikuiset, jotka ovat hankkineet koulutuksen, perustaneet mahdollisesti perheen ja käyvät töissä, käsitellään työikäisten hyvinvointisuunnitelmassa.

Limingan kunnan *nuorten työpajapalvelut*, Taiku – nuorten taitopaja, sisältää nuorten valmennustoimintaa asiakkaan omista lähtökohdista käsin. Valmennus toteutuu ryhmä- tai yksilövalmennuksena kasvotusten tai etänä. Toiminnan tarkoituksena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä, tarjota nuorille arvostava yhteisö sekä ohjata ja vahvistaa nuoria kohti työelämää tai opintoja.

Vuonna 2022 nuorten työpajatoimintaan ohjautui 28 nuorta. Määrä on vähemmän kuin aikaisemmin, mikä johtunee seinättömän työpajan nuorten siirtymisestä kuntakokeilun piiriin. Puolet nuorista on ohjautunut työpajalle työllisyyspalveluiden kautta ja noin neljäsosa sosiaalipalveluiden ohjaamana. Loput ovat hakeutuneet työpajalle omatoimisesti tai oppilaitosyhteistyön myötä. Noin puolet työpajan nuorista on suorittanut toisen asteen tutkinnon joko lukiossa, Osaolla tai Luovilla. Kaikilla nuorilla on peruskoulu suoritettuna. Syksyllä 2021 voimaan tullut oppivelvollisuuden nosto 18 vuoteen, velvoittaa perusopetuksessa vahvempaan ohjaustoimintaan, koska jokaiselle nuorelle tulee turvata toisen asteen tutkinto. Tavoite edellyttää tiivistä yhteistyölinkkiä työpajatoimintaan, joka siirtyy hyvinvointialueelle vuonna 2023.

Etsivä nuorisotyö on nuorelle vapaaehtoista, maksutonta toimintaa. Se on tarkoitettu 15–29-vuotiaille nuorille. Kohteena ovat erityisesti peruskoulun jälkeen ilman jatko-opiskelupaikkaa jääneet ja toisen asteen opinnot keskeyttäneet nuoret. Etsivän nuorisotyön tarkoituksena on auttaa tällaisia nuoria eri

elämäntilanteissa. Etsivästä nuorisotyöstä saa apua opiskeluun, työnhakuun, asumiseen, toimeentuloon ja terveyteen liittyvissä pulmissa.

Vuonna 2020 etsivän nuorisotyön piirissä Limingassa oli 71 nuorta. Osa näistä on kirjattu tilaltaan aktiiviseksi, 36,6 %, tai satunnaisiksi, 40,8 %. Vuonna 2021 etsivän nuorisotyön piirissä on ollut 100 nuorta. Osa näistä oli ollut etsivän tuen piirissä jo ennen vuotta 2021, ja tuki on jatkunut. Luvuista voidaan päätellä, että etsivän tuen piiriin on tullut useita kymmeniä nuoria lisää. Vuonna 2021 etsivän nuorisotyön piirissä olleista nuorista 46 % tilaltaan aktiivisia ja 34 % satunnaisia.

TIEDOT LASTENSUOJELUN TARPEESTA LIMINGASSA

Yleiskuvaus lastensuojelun tilanteesta

Limingan kunnan asukasrakenteessa lapsiperheiden osuus on tuntuva, joka väistämättä näkyy myös sosiaalipalveluissa. Sosiaalipalveluiden tavoitteen mukaan organisaatio ja palvelut ovat kehittyneet ja vahvistuneet siten, että kuntalaiset saavat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tukea tarpeisiinsa ja raskaiden palveluiden tarve vähenee. Tavoitteen mukaan lastensuojelun piiriin tulevien lasten suhteellinen osuus alle 18-vuotiaiden osalta laskee ja kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten määrä vähenee. Perhesosiaalityön ja lastensuojelun palvelutarpeen arviointityötä ja perhesosiaalityön tiimiä on vahvistettu osana tavoitesuunnitelmaa.

- Lastensuojeluilmoituksia tehtiin vuonna 2021 yht. 599 (2020=460; 2019=446).
- Lastensuojelun asiakkaita 31.12.2021 oli 73 (31.12.2020=71)
- Perhesosiaalityön asiakkaita 31.12.2021 oli 306 (31.12.2020=223)
- Sijaishuollossa 31.12.2021 oli yhteensä 8 lasta (31.12.2020=6)
- Kiireellisiä sijoituksia vuonna 2021 tehtiin 12 (2020=6; 2019=7)
- Huostaanottoja vuonna 2021 tehtiin 2 (2020=2)

Johtopäätökset eli lastensuojelun kipupisteet ja kehittämiskohteet

Vuoden 2021 lastensuojelun mittareiden perusteella lapset voivat huonommin tai kynnys tehdä lastensuojeluilmoitus on laskenut. Perusopetuksessa on hankeressurssin turvin pystytty palkkaamaan kouluille mielenterveystyön ja sosiaalipalveluiden asiantuntijoita, kuten koulukoutsi ja -psykkari, joilla on osaamista ja valmiutta puuttua asioihin.

Varhaiskasvatusikäisistä tehdään vähän lastensuojeluilmoituksia, mutta ilmoitusten määrä kasvaa merkittävästi, kun lapset siirtyvät perusopetukseen. Näyttäisi siltä, että varhaiskasvatukseen tarvitaan tukea, jotta asioihin osataan puuttua mahdollisimman varhaisessa vaiheessa ja saadaan tukea päiväkotilasten perheisiin. Avoin varhaiskasvatus nähdään merkittävänä hyvinvointitoimintana lapsiperheille. Limingan perhekeskus on tärkeä toimija perheiden tukemisessa: tiedon saanti ja ohjaus raskausaikana ja lapsen synnyttyä, perheohjaus ja tuki vanhemmille, jotta vältytään raskaimmista lastensuojelun toimenpiteistä.

[Nämä ajatuspilvinä tms.)

Yhteistyörakenteet, prosessit ja verkostomainen työote

- Terveyspalvelu, sosiaalipalvelu, sivistyspalvelut
- Perheinterventio
- Koulujen ryhmäkoot pienemmiksi, lisää aikuisia päiväkoteihin.
- Miksi yhä useammat lapset oireilevat psyykkisesti? Laitteiden käyttö? Vanhemmuustyö.
- Annetaan lasten olla lapsia

Systeminen lastensuojelu ja perhesosiaalityö

- Lapset pitää nähdä
- Positiivinen palaute
- Kokonaisvaltainen, intensiivinen työskentelykoko perheen kanssa. Eri alojen asiantuntijoita
- Tunnetaito-ohjaus varhaiskasvatuksen työntekijöille.

Tiedot lastensuojeluun varattavista voimavaroista

Lastensuojelutyötä Limingassa toteuttaa sosiaalityöntekijöistä ja sosiaaliohjaajista muodostuva tiimi. Viranhaltijoiden eli vastuutyöntekijöiden lisäksi sosiaalipalveluissa työskentelee sosiaaliohjaajia (sosionomi) ja ohjaajia (lähihoitajia), jotka toteuttavat mm. perhetyötä ja ammatillista tukihenkilötoimintaa. Sosiaalityöntekijän vastuulla olevaa lastensuojelun asiakasmäärää on rajattu lainsäädännön tasolla 1.1.2022 alkaen.

Perhesosiaalityön ja lastensuojelun palvelutarpeen arviointitiimissä on sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja. Lastensuojelutiimissä (avo- ja sijaishuolto) on kaksi sosiaalityöntekijää, ja perhesosiaalityön tiimissä on yksi sosiaalityöntekijä ja kaksi sosiaaliohjaajaa. Täysi-ikäisten jälkihuoltoasiakkaiden asiakkuudesta vastaa työikäisten sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja. Tiimien yhteinen työntekijä on johtava sosiaalityöntekijä. Perheoikeudelliset palvelut toteutetaan yhteistyössä Oulun kaupungin kanssa.

Tiedot lastensuojelulain mukaisten tehtävien hoitamiseksi käytettävissä olevasta lastensuojelun palvelujärjestelmästä

Palveluja on saatavissa kaikkina vuorokauden aikoina. Kiireellisten sosiaalipalvelujen antaminen ja järjestäminen toteutetaan virka-aikana, klo 8–16, omana toimintana. Sosiaali- ja kriisipäivystyksestä vastaavat sosiaalityöntekijät vuorollaan. Virka-ajan ulkopuolisesta päivystyksestä vastaa Oulun kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys.

Palveluita ja tukitoimia järjestetään sekä omin- että ostopalveluin. Limingan kunta on osallistunut Oulun kaupungin järjestämään maakunnalliseen lastensuojelupalveluiden kilpailutukseen. Sijaishuolto järjestetään ensisijaisesti perhehoidossa, mutta myös lastensuojelulaitoksissa. Varsinaisia päivystäviä lastensuojelulaitoksia ei ole kunnassa nimetty.

Lastensuojelun piirissä olevien lasten tilanteet ja taustasyyt vaihtelevat, mutta ovat tyypillisesti monisyisiä ja vaativat tiivistä tukityöskentelyä. Yhteinen tarvenimittäjä lastensuojelun asiakkuudelle on, että lapsen kasvuolosuhteet tai hänen oma käyttäytymisensä ovat vaarantuneet ja vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä. Kasvatuksesta vastaavan vanhemman tai lapsen psyykinen vointi, päihteidenkäyttö ja kaltoinkohtelu tai perheristiriidat ja lapsen koulunkäyntivaikkeudet olivat vuonna 2021 yleisimpiä lastensuojeluilmoitusten syitä.

Kuvaus yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä

Limingassa lasten, nuorten ja perheiden palveluita kehitetään ja koordinoidaan perhekeskustoimintamallin kautta. Perhekeskustoiminta yhdistää kunnan sivistys- ja hyvinvointipalveluiden, hyvinvointialueelle siirtyvien sosiaali- ja terveyspalvelutoimijoiden, seurakunnan ja järjestöjen toimintaa.

[Perhekeskus](#) mahdollistaa palvelut yhden oven periaatteella. Sähköisiä palveluita ja sähköistä perhekeskusta kehitetään, jotta lapset ja nuoret löytävät tarvitsemansa palvelut helposti. Pyydä neuvoa -nappi on uusi sähköinen palvelukanava, joka mahdollistaa yhteydenoton mihin vuorokauden aikaan tahansa. Työtä tehdään laajasti moniammatillisissa tiimeissä. Yhteistyön parantamiseksi on toteutettu Vartu- ja Nuortu-tiimit, joiden avulla kehitetään yhteistyötä ja vähennetään päällekkäisyyksiä.

Kuvaus lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista

Liminka pääsi mukaan kehittämään Lapsiystävällinen kunta -toimintamallia vuonna 2020. YK-liiton koordinoima LYK-malli on systemaattinen toimintatapa kehittää kunnan lapsiystävällisyyttä.

Osana LYK-toimintaa Limingassa toteutettiin nykytilan arviointi. Arviointi perustuu LYK-rakenne- ja prosessi-indikaattoreihin sekä lasten näkemysten kuulemiseen. Lasten näkemyksissä korostuivat lasten

osallisuuden ja yhteisöllisyyden vahvistaminen sekä lasten mahdollisuus vaikuttaa oman elinympäristönsä turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Toisen asteen opiskelijat kaipaavat lisää harrastusmahdollisuuksia ja nuorten kokoontumispaikkoja Liminkaan.

Hyvinvointityön painopisteet

1. Limingan lasten ja nuorten hyvinvointityössä painopiste on varhaiskasvatusikäisten lasten ja heidän perheidensä peruspalveluissa. Tuen polun varhentuessa kattamaan myös alle 6-vuotiaat tuen tarpeet tunnistetaan ja tukea kohdennetaan varhaisessa vaiheessa.
2. Henkilökuntaa ja huoltajia tuetaan lapsen kehitykseen liittyvissä haasteissa ja autetaan tarvittaessa taitojen opetteluissa. Osana hyvinvointityötä on alettu laatia opetussuunnitelmaan perustuva hyvinvointipolku perusopetukseen. Hyvinvointipolku muodostaa jatkumon varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Osana hyvinvointipolku korostuu fyysisen hyvinvoinnin rinnalla tunne- ja vuorovaikutustaitojen vahvistuminen.
3. Kaikissa peruspalveluissa, varhaiskasvatuksessa, opetuksessa ja nuorisotyössä, tehdään ennaltaehkäisevä lastensuojelutyötä. Palveluohjaus, tunnetaitokasvatus, Lapset puheeksi - keskustelut, vasukeskustelut, kasvun ja oppimisen keskustelut ovat lasten ja nuorten hyvän kasvun tukemista.

Tiedot lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on kuntalaisille viestitty kehittämissuunnitelma, jonka toteutumista seurataan aktiivisesti. Hyvinvointisuunnitelma nivoutuu Lapsi ystävällinen kunta -toimintamalliin (LYK). LYK-indikaattorit antavat tietoa hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden toteutumisesta. Kunnan LNP-tiimi, joka vastaa lasten, nuorten ja perheiden palveluista, muodostaa ytimen LYK-koordinaatioryhmässä, joka vastaa LYK-toiminnan arvioinnista ja indikaattoreista.

Lasten ja nuorten mielenterveyttä tuetaan ja tehdään päihdetyötä ennalta ehkäisevästi hyvinvointipolulla. Hyvinvointipolku muodostaa jatkumon varhaiskasvatuksesta lukion loppuun. Hyvinvointipolulle on nostettu vuosiluokkaistetut hyvinvoinnin tavoitteet ja sisällöt. Hyvinvointipolun toteutuminen on tärkeä osa koulujen oppilashuoltotyötä, jota arvioidaan lukuvuosittain.

Työntekijöiden mielenterveyden haasteisiin liittyvää osaamista vahvistetaan suunnitelmallisesti, jotta työntekijöillä on valmiuksia tarjota matalan kynnyksen apua nuorten mielenterveysongelmiin. Valtionavustuksia hyödynnetään kehittämistyössä oppilashuollon ja pedagogisen tuen vahvistamiseksi.

Limingan perhekeskus tarjoaa apua arjen haasteisiin, kun omat voimavarat hupenevat. Myös hyvinvointineuvola lisää perheiden hyvinvointia.

LASTEN JA NUORTEN HYVINVOINTIA EDISTÄVÄT TAVOITTEET JA TOIMENPITEET VUOSILLE 2021–2024

Hyvinvointitavoitteet perustuvat Lapsiystävällinen kunta -toimintasuunnitelmaan, opetussuunnitelmiin ja kuntastrategiaan. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 12 § sisältää lasten ja nuorten

hyvinvointisuunnitelmaan kirjattavia asioita. Kirjaukset koskevat opiskeluhuollon järjestämistä. Kirjaukset sisältyvät Limingan kunnan paikalliseen [opetussuunnitelmaan](#).

[Kuntastrategiassa](#) määritellään Limingan arvot, lupaukset ja toimenpiteet. Operatiivisen toiminnan tavoitteet kirjataan talousarvioon ja eri vastuualueiden vuosittain laadittaviin lukuvuosi- ja toimintasuunnitelmiin.

Kuntalaisten hyvinvointia edistävät toimenpiteet ja tavoitteet kootaan valtuustokauden osalta laajaan hyvinvointikertomukseen. Sen tavoitteiden toteutuminen raportoidaan valtuustolle vuosittain. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma niveltyy osaksi laajaa [hyvinvointikertomusta](#)

Kuvio 1. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet.

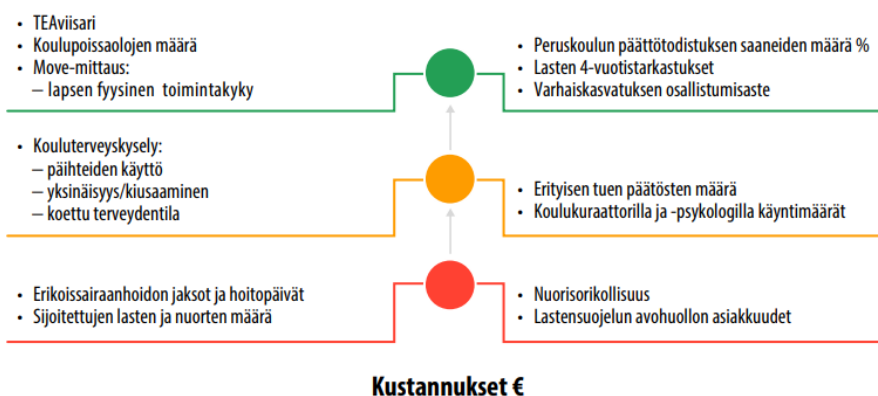
Indikaattoreista

Lasten ja nuorten kasvuoloja sekä hyvinvoinnin tilaa tarkastellaan hyvinvointikertomuksessa käytettävien kansallisten indikaattoreiden, kunnan tuottamien omien indikaattoreiden sekä valtakunnallisesti suositeltuja toiminnan indikaattoreita osana lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia.⁴ Kunnan omia indikaattoreita tuottavat mm. HaLi-kyselyt harrastamisen Suomen malliin liittyen, Perhekeskuskyselyt, Hyvinvointipolun ja LYK-toimintasuunnitelman toteutumista todentavat indikaattorit. Osa jo kunnan käytössä olevista indikaattoreista löytyy alla olevista suositelluista indikaattoreista.

⁴ VM:n selvityksessä 2022:55 esitetyt indikaattorit.

Tavoitteena lasten ja nuorten hyvinvoinnin vahvistaminen

Kuvio 2. Toiminnan indikaattoreita lapsibudjetoinnin ja lapsivaikutusten arvioinnin seuraamiseksi.

Viimeiselle sivulle kuvio, joka kuvataan polveilevina polkuina tms.

Limingan lupaukset		
Teemme yhdessä	Uskomme omaan tekemiseen	Uudistumme ja kokeilemme rohkeasti
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman painoalueet		
Varhaiskasvatusikäiset lapset ja heidän perheidensä peruspalvelut	Henkilökunnan ja huoltajien osaaminen lapsen kehitykseen liittyvissä haasteissa ja toimintamalleissa.	Lasten ja nuorten peruspalvelut osana ennalta ehkäisevää lastensuojelutyötä.
Tavoitteet		
Vanhemmat ja perheet saavat tarvitsemaansa tukea	Lasten ja nuorten osallisuus vahvistuu	Lasten ja nuorten mielenterveyttä edistetään osana hyvinvointipolkua
Toimenpiteitä		
Edell. sivulla	Edell. sivulla	Edell. sivulla